

Sanayi Bölgelerinde Uçucu Organik Bileşik (VOC) Emisyonlarının Envanteri ve Modellemesi

Sedef MİR, Abdurrahman BAYRAM

**Dokuz Eylül Üniversitesi
Mühendislik Fakültesi
Çevre Mühendisliği Bölümü
35160 Buca ZMİR**

Amaç

- **Dilovası**
- **skenderun**
- **Alia a**
  - **Hava kalitesi seviyeleri oldukça kötü**
  - **Yeni bir termik santral**
  - **Yeni bir demir çelik tesisi**
  - **Yeni bir rafineri**
  - **Tekil ÇED süreci ve “ÇED Olumlu” kararı**
- **Yeni kurulacak tesislerin ortak etkisi???**

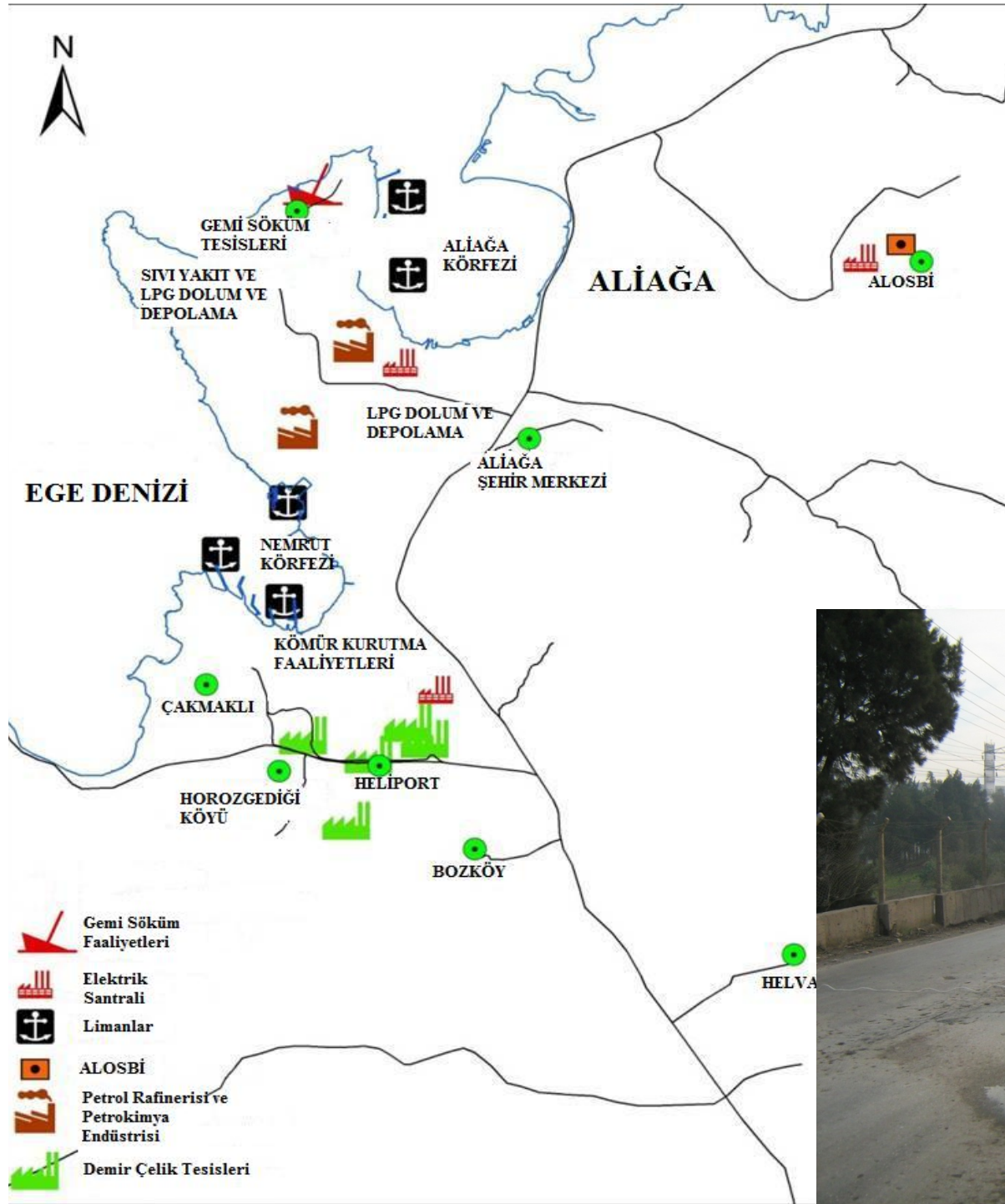

ALİAĞA ÇEVRE DURUM TESPİT VE TA'AHHÜT KAPASİTESİNİN BELİRLENMESİ PROJESİ

PAYDAŞLAR

- Bakanlık
- Valilik
- İBB
- Aliağa Belediyesi
- EBSO
- Sanayiciler
- DEÜ
- İYTE
-

Yapılan Çalışmalar

- Emisyon envanteri
- Modelleme
- PM10 ölçümleri:
  - Günlük ort. – özel toz içeriği - Benzo(a)pyrene
  - 5 nokta-4 mevsim
- Çöken toz ölçümleri :
  - Aylık-12 nokta-4 mevsim
- Pasif örnekleme:
  - SO₂-NO₂-O₃-VOC- 40 nokta - 4 mevsim
  - POP: PCB-PAH-PEST-PBDE-PCN- 44 nokta – 2 mevsim

Yapılan Çalışmalar

- **Sürekli ölçümler:**
  - 1 nokta 4 mevsim-
  - 5 nokta üçer hafta
- **Denizsuyu-sediment ölçümleri: 22 nokta-2 mevsim**
- **Su-yer altı suyu ölçümleri: 55 nokta-2 mevsim**
- **Toprak analizleri: 44 nokta- bir kez**

VOC Ölçüm Sonuçları (Pasif örnekleme)

- Ölçüm yapılan nokta sayısı: 40
- Örnekleme tarihleri:
  - I. Dönem: 02 Temmuz 2009-09 Temmuz 2009
  - II. Dönem: 02 Ekim 2009-09 Ekim 2009
  - III. Dönem: 04 Ocak 2010- 11 Ocak 2010
  - IV. Dönem: 05 Nisan 2010- 12 Nisan 2010

Sanayi Bölgelerinde Uçucu Organik Bileşik (VOC) Emisyonlarının Envanteri ve Modellemesi

Sedef MİR, Abdurrahman BAYRAM

Uçucu Organik Bileşikler (VOC)

- Ortam sıcaklığında, buhar basıncı 0,13 ile 101,3 kPa arasında bulunan hidrokarbon gaz ve buharları,
- karbonmonoksit, karbondioksit, karbonik asit, metalik karbür veya karbonat ve amonyum karbonat dışında atmosferik fotokimyasal reaksiyonlara katılan tüm karbon bileşikler, (USEPA)
- metan ve etan da düşük fotokimyasal reaktivitelerinden ötürü VOC grubuna dahil edilmemekte,
- Bu çalışmada kapsamında incelenen bileşikler,
- metan dışı uçucu organik bileşikler (NMVOC)

Emisyon Envanteri

- **Emisyon envanteri**, belirli bir alanda tanımlanmış kirleticilerin tanımlanmış zaman aralığında kaynaklarının ve miktarlarının dökümantasyonu,
  - **Kaynak Testi**: Emisyon kaynaklarında doğrudan ölçüm veya izleme ile emisyon miktarlarının raporlanması
  - **Kütle Dengesi**: Üretim akımına göre girdi-çıkış dengesi ile emisyon hesabı (solvent buharlanması)
  - **Emisyon Faktörü**: Birim ürün/hammadde/yakıt başına oluşan kirletici miktarını ifade eden katsayılar

Emisyon Faktörü

$$E = A \times EF \times \left(1 - \frac{ER}{100}\right)$$

E : emisyon

A : aktivite oranı

EF : emisyon faktörü

ER : emisyon azaltma verimi (%).

Sektörel Emisyon Faktörleri

Endüstriyel Sektör	Proses Adı	NMVOC	
		Emisyon Faktörleri	Kaynak
Demir Çelik Üretimi	Elektrik ark oca 1	0,046 kg/ton üretilen çelik	EEA, 2009
	Sıcak haddeleme	0,007 kg/ton üretilen çelik	EEA, 2009
Kömür Kurutma	Kömür kurutma	0,196 kg/ton kömür	USEPA, 2009
Kimya Prosesleri	Boya, mürekkep üretimi	11,00 kg/ton ürün	EEA, 2009
	Kimyasal üretimi	10,00 kg/ton ürün	EEA, 2009
Solvent Geri Kazanımı	Depolama tankı çıkı 1	0,010 kg/ton geri kazanılan solvent	EEA, 2009
	Yo u turucu çıkı 1	1,650 kg/ton geri kazanılan solvent	EEA, 2009
	Kaçaklar (dökülme)	0,100 kg/ton geri kazanılan solvent	EEA, 2009
	Kaçaklar (dolum)	0,360 kg/ton geri kazanılan solvent	EEA, 2009
Elektrik ve Isı Üretimi	Gaz türbinleri	0,001 kg /GJ do algaz	EEA, 2009
	Pistonlu motorlar	0,046kg/GJ do algaz	EEA, 2009
Boyama	Endüstriyel boyama	400 kg/ton kullanılan boya	EEA, 2009

TANKS Modeli (USEPA)

- Akaryakıt depolama tanklarında dolun ve depolama sırasında kayıp ve kaçaqlardan VOC emisyonu olmaktadır,
- Dolun kayıpları:
  - sıvının boşaltılması sırasında buharlaşma,
  - boşaltma sonrasındaki kalıntıların zamanla buharlaşması
  - yeni bir sıvının boşaltılması sırasında oluşan buharlaşma
- Bu işlemler sırasında oluşabilecek emisyonların emisyon faktörü tabanlı bir yazılım ile hesaplanması mümkün,
- TANKS 4.0
- USEPA Hava Kalitesi Planlama ve Standartlar Ofisi tarafından geliştirilmiştir.

Alia a'da VOC Emisyon Kaynakları

Endüstriyel Sektörler	Emisyon Kaynakları				
	Proses	Yanma	Depolama Tankları	Dolum Kolları	Ba lantı Ekipmanları
Kimya Prosesleri	X	X			
Kömür Kurutma	X				
Elektrik Üretimi	X				
Demir Çelik Üretimi	X				
Sıvı Yakıt Dolum ve Depolama		X	X	X	X
LPG Dolum ve Depolama	X				X
Petrokimya Endüstrisi		X	X	X	X
Petrol Rafinerisi		X	X	X	X
Di er		X			

Emisyonların tahmininde kullanılan metotlar

Emisyon Kaynağı	Emisyon Faktörü Metodu	Bilgisayar Yazılımı (TANKS 4.0)	Emisyon Faktörü Tabanlı Dolum Kolları Metodu
Üretim Prosesi	X		
Yanma	X		
Depolama Tankları		X	
Sıvı Yakıt Dolum Kolları			X
Bağlantı Ekipmanları	X		

Çalı mada kullanılan emisyon faktörü veri tabanları

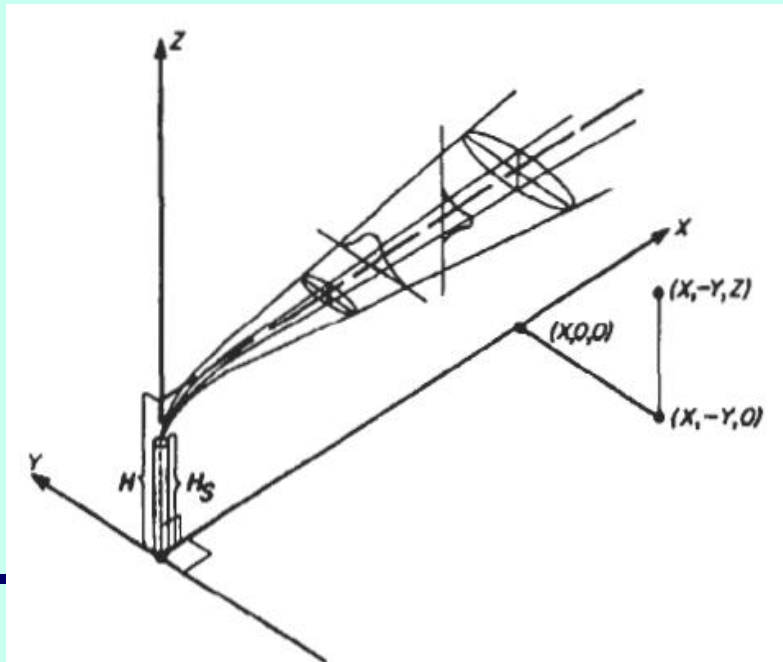
Emisyonun olu tu u kaynak	Emisyon faktörü veri tabanı kayna ı
Üretim prosesleri	EEA EMEP/Corinair (EEA, 2009); USEPA, 2009
Yanma i lemleri	EEA EMEP/Corinair (EEA, 2009)
Ba lantı ekipmanları	USEPA, 1996; SKHKKY, 2009
Sıvı yakıt dolum ve depolama	USEPA, 1996; SKHKKY, 2009
LPG dolum ve depolama	USEPA, 1996; SKHKKY, 2009

Tanks modeli için gerekli meteorolojik veriler Alia a ve Dikili Meteoroloji stasyonundan alınmı tır.

MODELLEME ÇALIŞMALARI

Hesaplardan sonra USEPA tarafından geliştirilen ISCST-3 Modeli kullanılarak sanayi kaynaklı VOC emisyonlarının, Aliağa hava kalitesine katkıları belirlenmiştir.

$$C_{(x,y,z,h)} = \frac{Q}{2\pi u \sigma_y \sigma_z} \exp\left(-\frac{y^2}{2\sigma_y^2}\right) \left\{ \exp\left[-\frac{(z-H)^2}{2\sigma_z^2}\right] + \exp\left[-\frac{(z+H)^2}{2\sigma_z^2}\right] \right\}$$

EM SYON ENVANTER

Tesis No	VOC (ton/yıl)
1	1.40
2	1.63
3	0.09
4	4.26
5	0.02
6	184.27
7	0.12
8	102.59
9	79.01
10	126.29
11	34.61
12	1.27
13	540.44
14	95.37
15	1.75
16	18.56
17	0.59
18	23.07
19	5.61

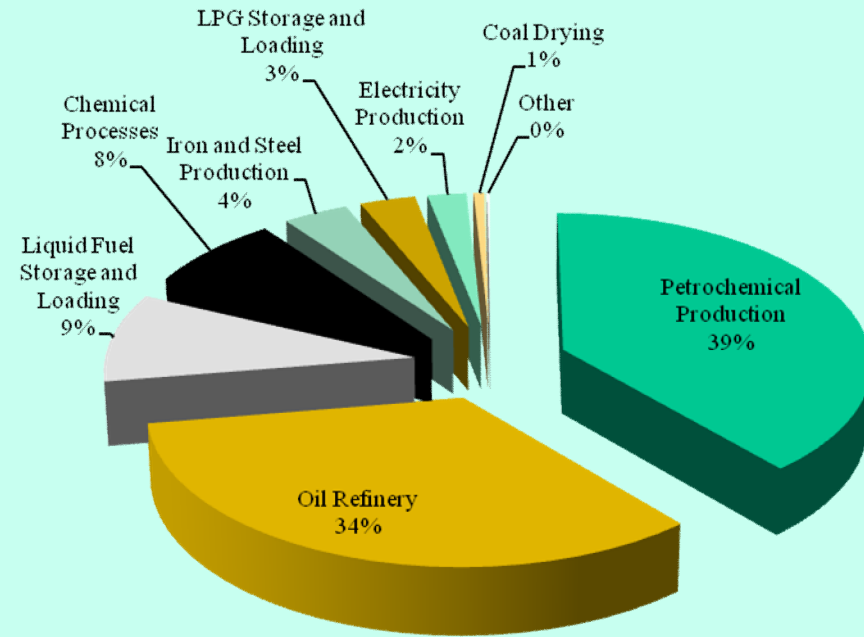
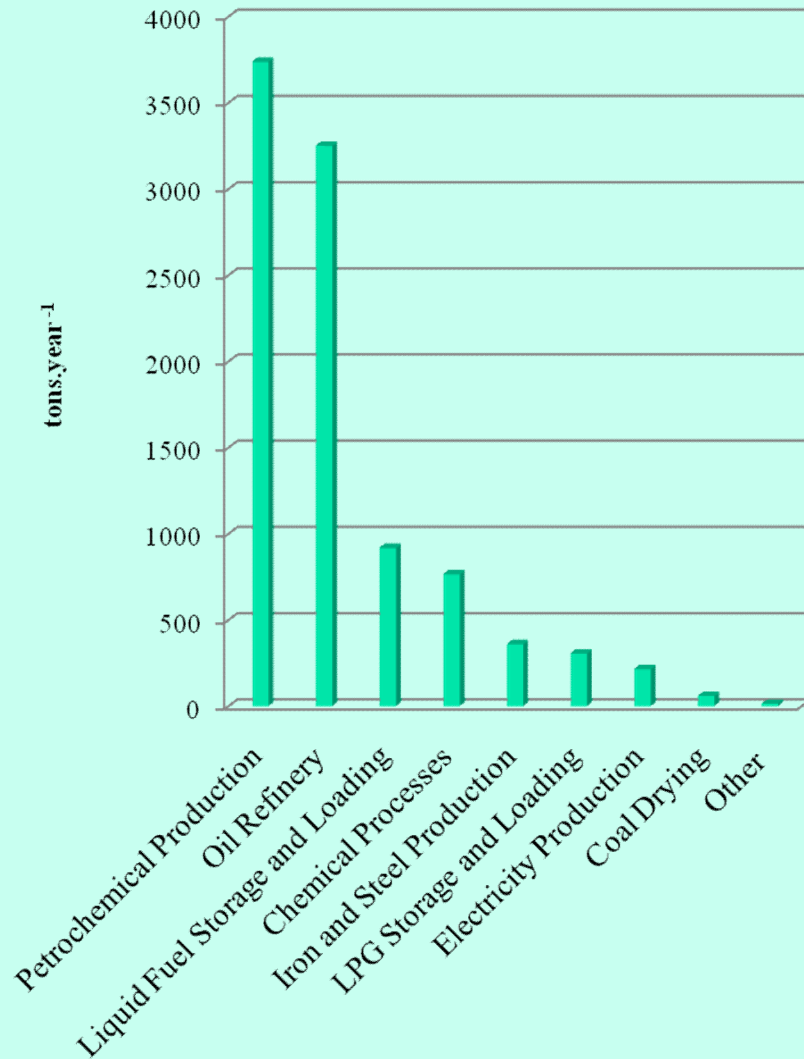
Tesis No	VOC (ton/yıl)
20	3.28
21	0.11
22	117.73
23	1.88
24	79.58
25	84.17
26	86.59
27	1.16
28	0.65
29	2.23
30	0.21
31	14.08
32	4.4E-5
33	33.21
34	85.49
35	1.97

Tesis No	VOC (ton/yıl)
36	49.55
37	3,741.41
38	355.30
39	0.03
40	34.94
41	0.51
42	217.28
43	63.06
44	21.55
45	3,254.34
46	7.84
47	36.29
48	141.40
49	1.14
TOPLAM	9,657.91

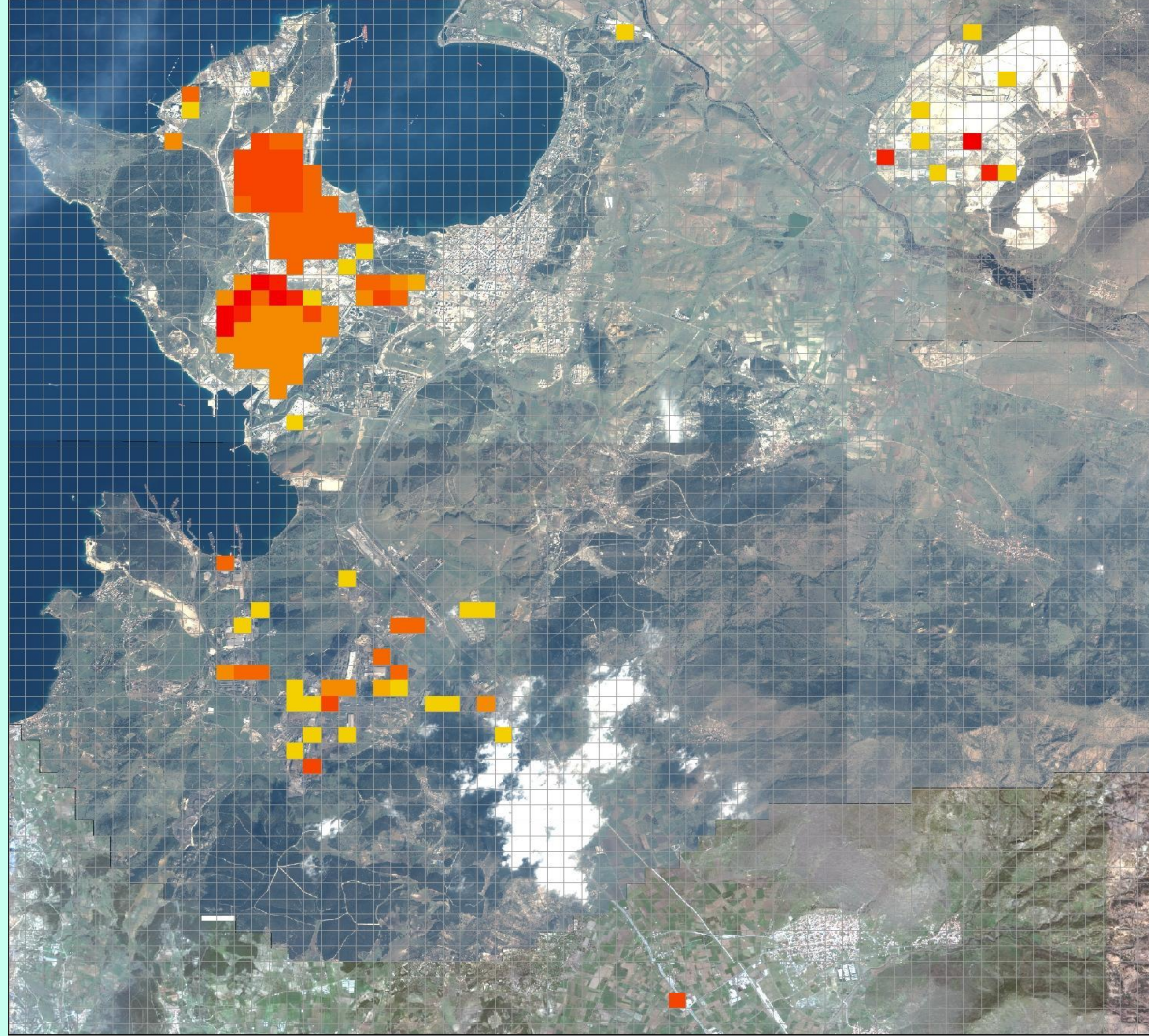
EMİSYON ENVANTERİ - Sektörel Bazda

Sektör	VOC Emisyonu (ton/yıl)
Kimyasal Prosesler	768.56
Kömür kurutma	62.94
Elektrik üretimi	218.49
Sıvı yakıt depolama- yükleme	921.34
Demir-çelik üretimi	362.57
LPG dolum ve depolama	309.30
Petrokimya	3,741.41
Rafineri	3,254.34
Diğer	18.96
TOPLAM	9,657.91

EM SYON ENVANTER - Sektörel Bazda

Emisyonların alansal dağılımı (her kare: 250mx250m)

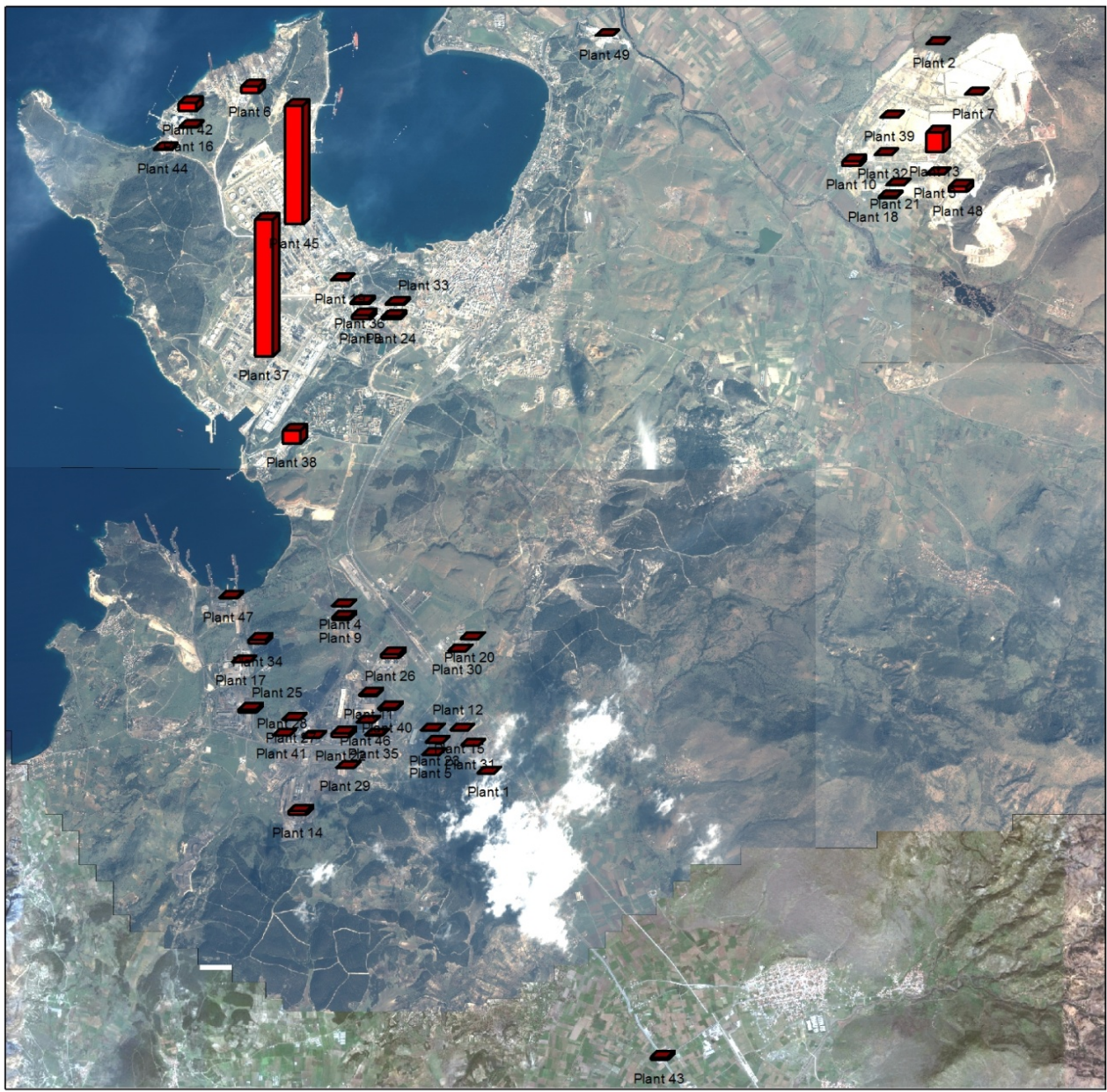
NMVOC Emisyonları (ton/yıl)

0 1.000 2.000 4.000
Metre

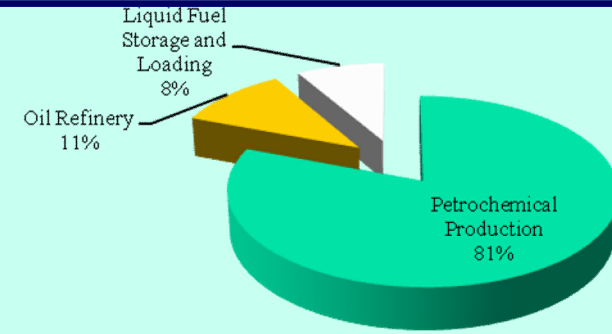
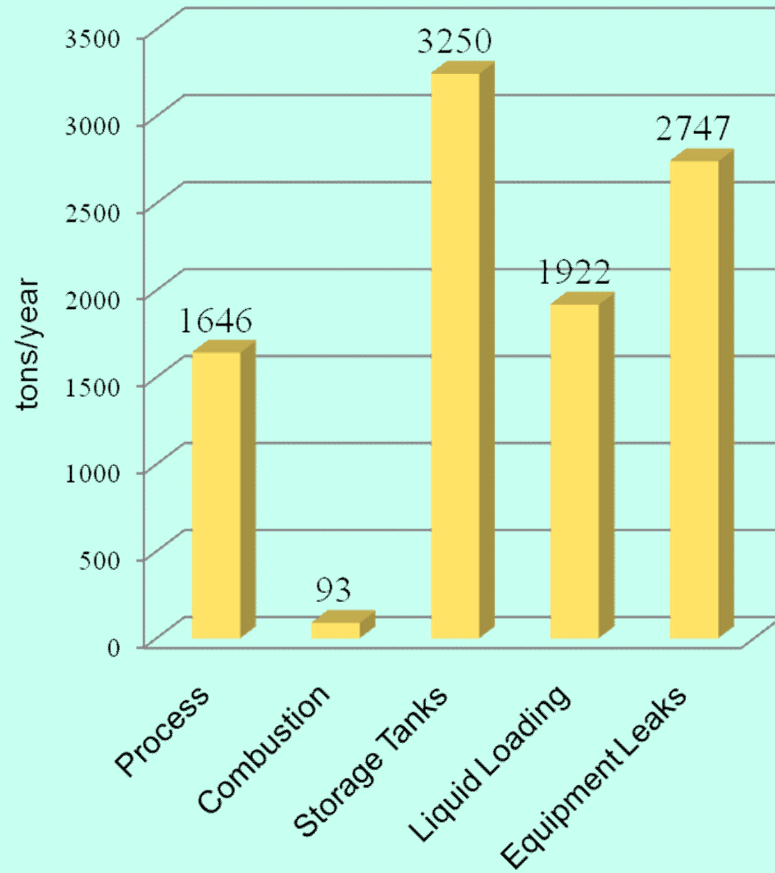

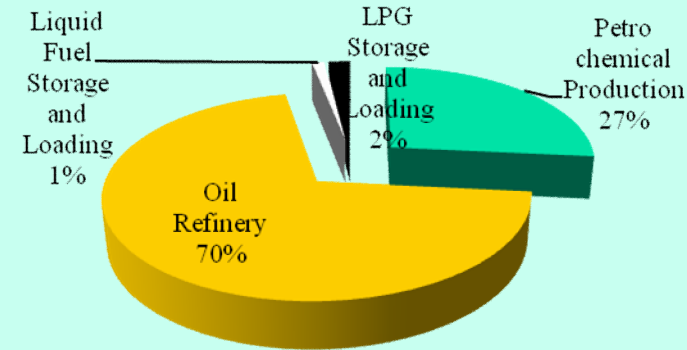

VOC Kaynaklarının dağılımı

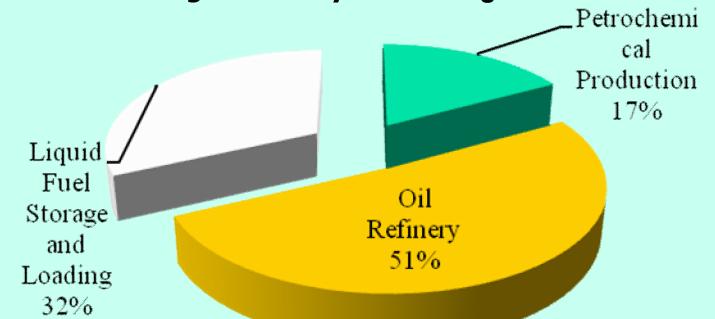
EMİSYON ENVANTERİ – Oluşum türlerine göre

Depolama tanklarından gelen emisyonların dağılımı

Bağlantı ekipmanlarından gelen emisyonların dağılımı

Sıvı yakıt dolulmasından gelen emisyonların dağılımı

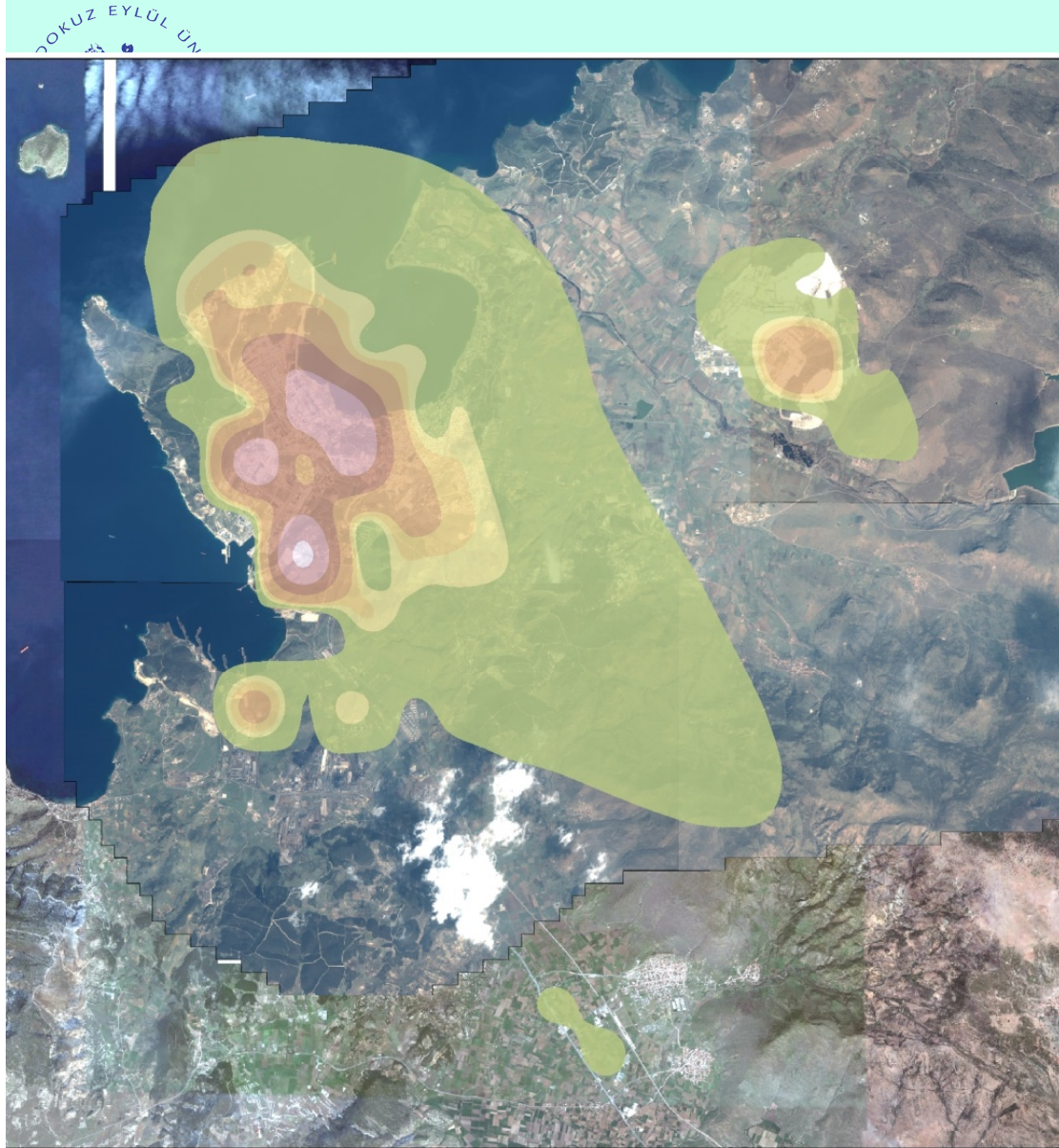
DA ILIM 25

MODELLEMES

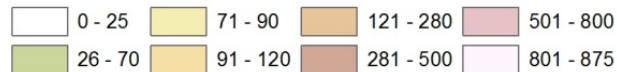
Maksimum konsantrasyonlar, petrol rafinerisi, petrokimya endüstrisi ve sıvı yakıt dolum tesislerinin kesiştiği bölgede görülmektedir.

Yarımadadaki maksimum konsantrasyon $850 \mu\text{g}/\text{m}^3$ mertebesindedir.

ALOSBI'de görülen konsantrasyonlar da önemli boyuttadır (yaklaşık $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

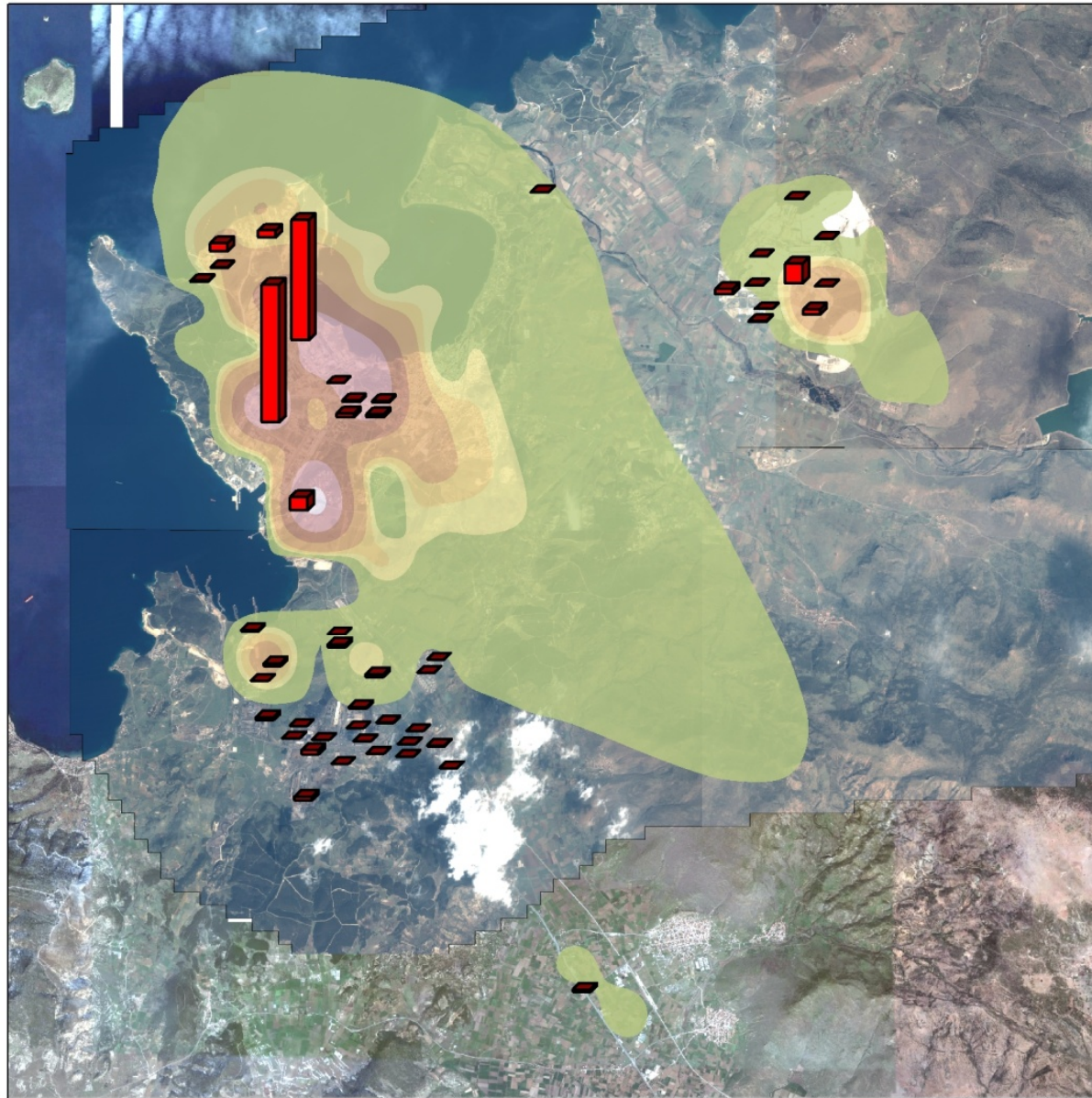
VOC ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

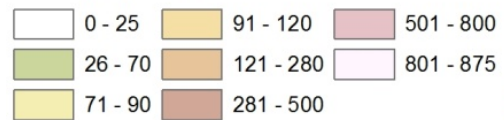
0 1.250 2.500 5.000 Meters

VOC ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

1.900

Emissions (Tons/Year)

0 1.000 2.000 4.000 Meters

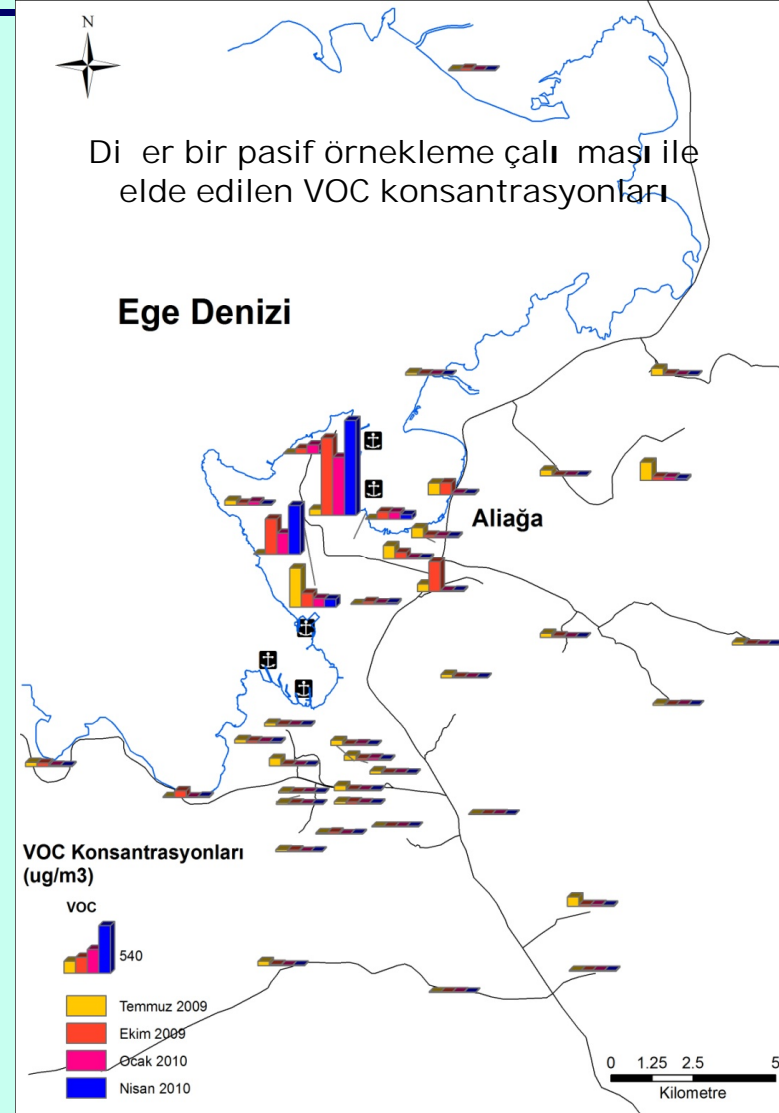
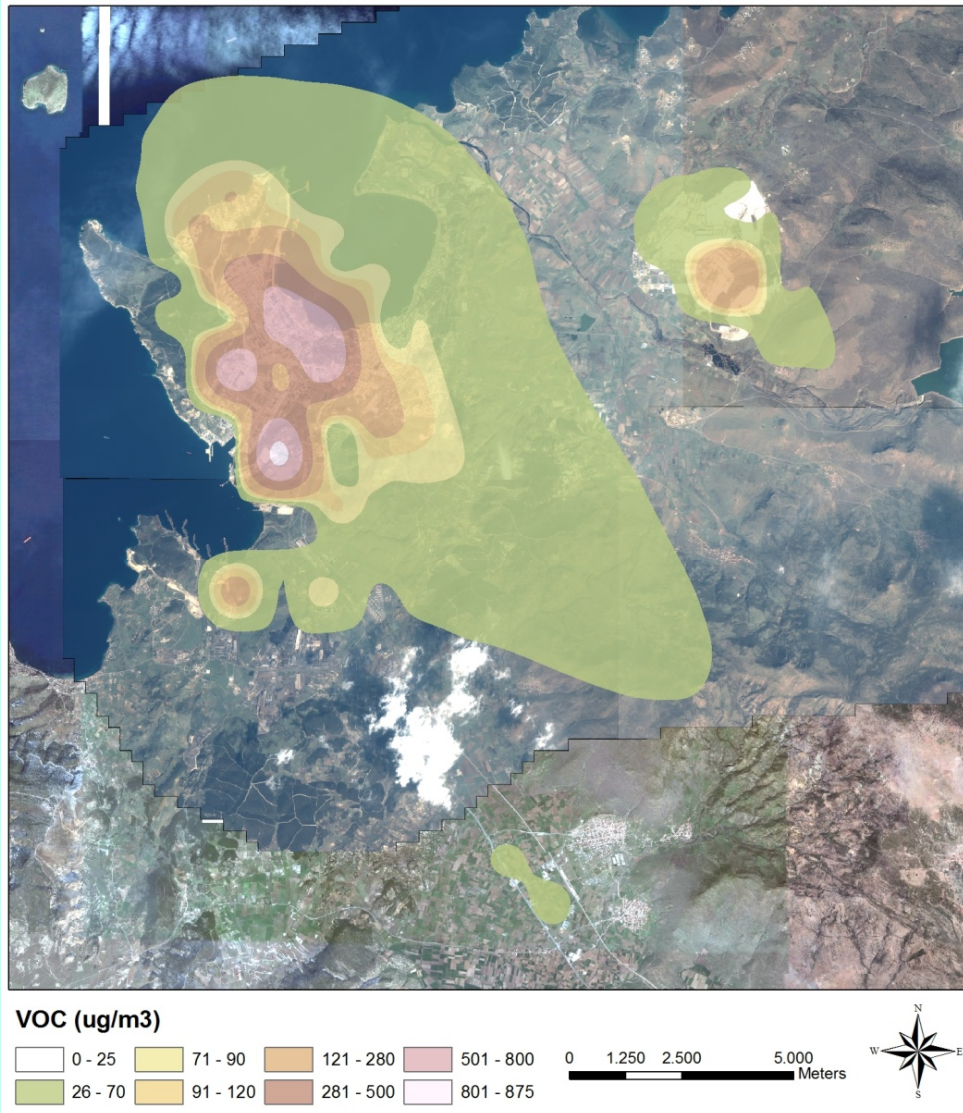
VOC Kaynakları ve Emisyonlarının da ılımı

20 Kasım 2011 Tekirda

DA İLİM MODELLEMES VE ÖLÇÜM KAR İLA TIRMASI

Modelleme sonucu elde edilen VOC konsantrasyonları

SONUÇLAR

- 50 tesisten gelen toplam VOC emisyonu 9.700 ton/yıl olarak hesaplanmıştır.
- En yüksek emisyon değerleri petrokimya endüstrisi, petrol rafinerisi ve sıvı yakıt dolum tesislerinden gelmektedir.
- Petrokimya endüstrisi ve petrol rafinerisi birlikte bölgedeki toplam VOC emisyonlarınınin %73'ünü oluşturmaktadır.
- En yüksek VOC emisyonları 3.000 ton/yıl'ın üzerinde bir değerle Depolama Tankları'ndan gelmektedir (bu değere en büyük katkı petrokimya endüstrisi ve petrol rafinerisinden gelmektedir).
- Söz konusu emisyonlar hesaplanırken sanayi tesislerinde herhangi bir emisyon kontrol sistemi olmadığı kabulü yapılmıştır. Buna göre gerçek emisyon değerlerinin, hesaplanan değerlerden daha düşük olma ihtimali vardır.

SONUÇLAR

- **Ek emisyon azaltıcı tedbirler gerekmektedir.**
- **Emisyon envanteri periyodik olarak güncellenmelidir.**
- **Hava kalitesi seviyelerinin ölçümlerle izlenmesi sürdürülmelidir.**
- **Sürekli ölçüm istasyonu kurulabilir.**
- **Bölgede meteoroloji ölçüm istasyonları kurulmalı.**

SONUÇLAR

- **Yeni kurulacak tesisler için sektörel ve teknolojik sınırlama getirilebilir.**
- **Bölge için planlanan yeni yatırımlar dikkate alındı ında çok ciddi bir çevre yönetim planına ihtiyaç var.**
  - **Rafineri**
  - **Termik santrallar**
  - **Liman**
  - **Kara ve deniz trafiğinin artması**

Emek verenlere te ekkür ederiz.

İginiz için te ekkür ederim.